

**MAKTAB VA MAKTABGACHA TA'LIM INTEGRATSIYASI SHAROITIDA
PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK HAMKORLIK MEXANIZMLARI****Madgapilova Nargiza Talipjanovna,***ChDPU Pedagogika fakulteti**Psixologiya kafedrası o'qituvchisi*<https://orcid.org/0009-0006-9488-6392>

Annotatsiya. Mazkur maqolada maktab va maktabgacha ta'lim integratsiyasi sharoitida pedagogik-psixologik hamkorlikning mazmuni va ahamiyati yoritiladi. Ta'lim bosqichlari o'rtasidagi uzviylikni ta'minlashda o'qituvchi, tarbiyachi va psixologlar o'rtasidagi hamkorlik mexanizmlarining o'rni tahlil qilinadi. Bolaning maktabga moslashuvi va barqaror rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda kompleks yondashuvning zarurligi asoslanadi. Axborot almashinuvi, monitoring, yagona metodik talablar va ota-onalar bilan hamkorlik asosiy mexanizmlar sifatida ko'rsatiladi. Integratsiya sharoitida pedagog kadrlar kompetentligini rivojlantirish masalalari ochib beriladi. Mavzu uzluksiz ta'lim tizimida sifat va samaradorlikni ta'minlashga qaratilgan ilmiy-amaliy yondashuvlarni qamrab oladi.

Kalit so'zlar: integratsiya, maktabgacha ta'lim, maktab ta'limi, pedagogik-psixologik hamkorlik, uzluksizlik, kompetentlik, moslashuv, kasbiy tayyorgarlik.

Аннотация. В данной статье освещается содержание и значение педагогико-психологического сотрудничества в условиях интеграции дошкольного и школьного образования. Анализируется роль механизмов сотрудничества между учителями, воспитателями и психологами при обеспечении преемственности между уровнями образования. Обосновывается необходимость комплексного подхода для поддержки адаптации ребенка к школе и его устойчивого развития. Основные механизмы включают обмен информацией, мониторинг, единые методические требования и взаимодействие с родителями. Рассматриваются вопросы развития компетентности педагогических кадров в условиях интеграции. Тема охватывает научно-практические подходы, направленные на обеспечение качества и эффективности в системе непрерывного образования.

Ключевые слова: интеграция, дошкольное образование, школьное образование, педагогико-психологическое сотрудничество, преемственность, компетентность, адаптация, профессиональная подготовка.

Abstract. This article highlights the content and significance of pedagogical-psychological collaboration in the context of preschool and school education integration. The role of collaboration mechanisms between teachers, caregivers, and psychologists in ensuring continuity across educational stages is analyzed. The necessity of a comprehensive approach to support a child's school adaptation and stable development is substantiated. Key mechanisms include information exchange, monitoring, unified methodological requirements, and cooperation with parents. Issues of developing the competence of pedagogical staff under integration conditions are examined. The topic encompasses scientific and practical approaches aimed at ensuring quality and efficiency in the continuous education system.

Keywords: integration, preschool education, school education, pedagogical-psychological collaboration, continuity, competence, adaptation, professional training.

Kirish. Hozirgi globallashuv va raqamlashuv sharoitida maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyatiga qo'yilayotgan talablar tubdan yangilanmoqda. Zamonaviy maktabgacha ta'lim muassasasi nafaqat bolaga qarash va parvarish qilish maskani, balki ilmiy asoslangan ta'lim-tarbiya jarayonini amalga oshiradigan ijtimoiy institut sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu bois bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimiga ilm-fan

sohasidagi so‘nggi yutuqlarni anglaydigan, yuksak madaniyat va kasbiy kompetensiyaga ega, zamonaviy o‘qitish metodlari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hamda maxsus dasturiy ta‘minotdan samarali foydalana oladigan mutaxassislar zarur.

Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalarni o‘qitish va rivojlantirishga mo‘ljallangan raqamli platformalar, interaktiv metodik majmualar va innovatsion didaktik vositalardan foydalanish pedagogdan yangicha fikrlashni, tahliliy yondashuvni va psixologik sezgirlikni talab qiladi. Bu esa mutaxassis tayyorlash tizimida “malaka” tushunchasidan “kompetentlik” konsepsiyasiga o‘tishni taqozo etadi. Ya‘ni pedagog faqat ma‘lum bilim va ko‘nikmalar yig‘indisiga emas, balki turli pedagogik vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilish, bolaning individual xususiyatlarini hisobga olish va ta‘lim muhitini loyihalash qobiliyatiga ega bo‘lishi lozim.

Shu nuqtai nazardan, ko‘p bosqichli ta‘lim tizimiga o‘tish, uzluksiz kasbiy rivojlanish mexanizmlarini joriy etish hamda ta‘lim sifati masalasini markaziy vazifa sifatida belgilash dolzarb ahamiyat kasb etadi. Ta‘lim sifati nafaqat o‘quv dasturlarining mazmuni, balki pedagogning kasbiy mahorati, ijodkorligi va innovatsion faolligi bilan ham belgilanadi. Xalqaro ta‘lim makonida yuqori maqomni saqlash va mutaxassislarning kasbiy malaka darajasini oshirish uchun milliy tizimda strategik yangilanishlar amalga oshirilishi zarur.

Adabiyotlar tahlili. Maktab va maktabgacha ta‘lim integratsiyasi sharoitida pedagogik-psixologik hamkorlik mexanizmlarini ishlab chiqish va ularni kasbiy tayyorgarlik mazmuniga singdirish zamonaviy ta‘lim tizimining strategik yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu yondashuv ta‘lim sifati oshishiga, bolaning maktabga muvaffaqiyatli moslashuviga va uzluksiz ta‘lim tizimining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Mazkur jarayonga Ye.A.Klimov tomonidan ishlab chiqilgan kasblar klassifikatsiyasi muhim ahamiyat kasb etib, o‘qituvchilik faoliyati “inson – inson” tipidagi kasblar qatoriga kiradi. Bu turdagi kasblarda mehnat predmeti sifatida shaxs namoyon bo‘ladi va faoliyat mazmuni insonlararo munosabatlarni tashkil etish, tartibga solish hamda rivojlantirish bilan belgilanadi [6]. Demak, pedagogik faoliyatning asosiy ob‘ekti ham, natijasi ham inson shaxsining kamoloti bilan bog‘liqdir.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda maktab va maktabgacha ta‘lim integratsiyasi sharoitida pedagogik-psixologik hamkorlik mexanizmlarini o‘rganish uchun tahlil, taqqoslash va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Shuningdek, ilmiy-pedagogik adabiyotlar hamda amaliy tajribalar asosida pedagoglar, tarbiyachilar va psixologlar faoliyatidagi hamkorlik jarayonlari tizimli yondashuv asosida tahlil qilindi. Olingan natijalar uzluksiz ta‘lim tizimida bola rivojlanishini qo‘llab-quvvatlashga xizmat qiluvchi samarali hamkorlik mexanizmlarini aniqlashga imkon berdi.

Tahlillar va natijalar. Zamonaviy sharoitda maktab va maktabgacha ta‘lim tashkilotlari integratsiyasi alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki bolaning maktabga

tayyorgarlik darajasi, uning kognitiv, ijtimoiy-emotsional va motivatsion rivojlanishi ikki bosqich o'rtasidagi uzviylikka bevosita bog'liq. Shu bois pedagogik-psixologik hamkorlik mexanizmlarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish muhim strategik vazifa hisoblanadi. Bunday mexanizmlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- maktabgacha ta'lim pedagoglari, boshlang'ich sinf o'qituvchilari va psixologlar o'rtasida tizimli axborot almashinuvi;

- bolaning rivojlanish dinamikasini monitoring qilish va tahlil etish;

- yagona metodik yondashuv va talablarni ishlab chiqish;

- ota-onalar bilan hamkorlikni muvofiqlashtirish;

- maktabga moslashuv jarayonini psixologik qo'llab-quvvatlash.

Ushbu integrativ yondashuv pedagog kasbiy tayyorgarligi mazmuniga ham ta'sir ko'rsatadi. Ya'ni kelajakdagi mutaxassis nafaqat o'z faoliyati doirasida, balki ta'limning keyingi bosqichi bilan hamkorlikda ishlay olish kompetensiyalariga ega bo'lishi kerak. Bu esa ta'lim jarayonida tizimli fikrlash, multidissiplinar yondashuv va jamoaviy ishlash madaniyatini shakllantirishni talab qiladi.

Jamiyat va davlat tomonidan zamonaviy o'qituvchiga qo'yilayotgan talablar ham kengayib bormoqda. Insoniyat jamiyatining barqaror rivojlanishi ijtimoiy tajribani avloddan avlodga samarali o'tkazish bilan chambarchas bog'liq. "O'qituvchi" atamasining yetimologiyasiga nazar tashlasak, qadimgi Yunonistonda "pedagog" bolani maktabga yetaklab boruvchi shaxs ma'nosini anglatgan. Vaqt o'tishi bilan bu tushuncha kengayib, bolani hayot davomida yo'naltirish, uning ma'naviy, intellektual va jismoniy rivojlanishiga rahbarlik qilish mazmunini qamrab oldi [3]. Demak, zamonaviy pedagog faqat bilim beruvchi emas, balki shaxs rivojini boshqaruvchi, psixologik qo'llab-quvvatlovchi va ijtimoiylashuv jarayonini muvofiqlashtiruvchi mutaxassisdir.

O'qituvchilik kasbi insonparvarlik mohiyati bilan ajralib turadi. Pedagog o'z faoliyatida har bir bolaning qadr-qimmatini, individual xususiyatlari va ehtiyojlarini inobatga oladi. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim bosqichida bu jihat alohida ahamiyat kasb etadi, chunki mazkur davr shaxs rivojining eng muhim va sezgir pallasi hisoblanadi. Shu sababli pedagog faoliyati nafaqat ta'lim berish, balki bolaning ijtimoiylashuvi, emotsional barqarorligi va ijodiy salohiyatini rivojlantirishga ham qaratilgan bo'ladi.

Pedagogik mehnatning yana bir muhim xususiyati, uning ijodiy tabiati. Ta'lim jarayoni doimiy ravishda o'zgarib boradigan ijtimoiy-psixologik vaziyatlar bilan bog'liq bo'lgani uchun, o'qituvchi standart yondashuvlar bilan cheklanib qolmaydi. U ta'lim mazmunini bolalarning yosh va individual xususiyatlariga moslashtiradi, innovatsion metod va texnologiyalardan foydalanadi. Bu esa pedagogdan yuqori darajadagi kasbiy kompetentlik, tahliliy fikrlash va reflektiv yondashuvni talab qiladi.

Zamonaviy sharoitda maktab va maktabgacha ta'lim integratsiyasi jarayoni pedagogik faoliyat mazmuniga qo'shimcha talablarni qo'yadi. Bolaning maktabga

muvaqqiyatli moslashuvi ikki bosqich o'rtasidagi uzviylik va izchillikka bog'liq. Shu nuqtai nazardan, pedagogik-psixologik hamkorlik mexanizmlarini shakllantirish dolzarb ahamiyatga ega. Bunday mexanizmlar quyidagi yo'nalishlarni qamrab oladi:

- maktabgacha ta'lim pedagoglari, boshlang'ich sinf o'qituvchilari va psixologlar o'rtasida tizimli hamkorlikni yo'lga qo'yish;

- bolaning rivojlanish dinamikasini birgalikda monitoring qilish;

- yagona metodik talablar va yondashuvlarni ishlab chiqish;

- maktabga o'tish jarayonida psixologik qo'llab-quvvatlashni ta'minlash.

O'qituvchilik kasbining jamoaviy tabiati ayni shu integratsiya sharoitida yanada yaqqol namoyon bo'ladi. Pedagog faqat alohida sinf yoki guruh doirasida emas, balki keng ta'limiy muhitda, ma'muriyat, psixolog, metodist va ota-onalar bilan hamkorlikda faoliyat yuritadi. Bu esa jamoaviy qaror qabul qilish, o'zaro mas'uliyat va professional muloqot madaniyatini talab etadi.

Shu bilan birga, o'qituvchining mehnati intellektual mazmunga ega bo'lib, u chuqur nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarga tayanadi. Pedagog jamiyat oldida fuqarolik mas'uliyatini his etgan holda faoliyat olib boradi. Ta'lim-tarbiya jarayonining yuqori hissiy intensivligi esa undan emotsional barqarorlik, stressga chidamlilik va empatik qobiliyatni talab qiladi.

Maktab va maktabgacha ta'lim integratsiyasi sharoitida pedagog shaxslararo munosabatlarni samarali tashkil eta oladigan, jamoada ishlaydigan va psixologik hamkorlik mexanizmlarini amalga oshiradigan yuqori malakali mutaxassis sifatida namoyon bo'lishi lozim. Bunday yondashuv uzluksiz ta'lim tizimida izchillikni ta'minlashga hamda bola shaxsining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

O'qituvchilar tarkibi, ta'lim tashkilotlari bilan mehnat munosabatlariga kirishgan hamda ta'lim-tarbiya jarayonini amalga oshirish, o'quv faoliyatini tashkil etish va ta'limiy natijalarni ta'minlash bilan bog'liq kasbiy vazifalarni bajaradigan shaxslar majmuasidir. Ta'limni amalga oshiruvchi muassasalarda bevosita o'qitish, tarbiyalash va o'quv jarayonini muvofiqlashtirish bilan shug'ullanuvchi xodimlar pedagogik kadrlar tarkibini tashkil etadi. Ular maxsus tarkibiy bo'linmalarda faoliyat yuritib, ta'lim sifati va mazmuni uchun mas'ul hisoblanadi.

Ilmiy nuqtai nazardan, ta'limni ikki qirrada – jarayon va natija sifatida talqin etish mumkin. Jarayon sifatida ta'lim – bu ilmiy asoslangan o'qitish va tarbiyalash orqali shaxs rivojlanishini ta'minlovchi tizimli faoliyatdir. Natija sifatida esa u shaxsning intellektual, ijtimoiy va ma'naviy kamoloti bilan ifodalanadi. Bunda bilim, ko'nikma va malakalar mustaqil maqsad emas, balki shaxsiy rivojlanish vositasi sifatida namoyon bo'ladi.

O'qituvchi shaxsi tuzilishida kasbiy jihatdan muhim fazilatlar alohida o'rin tutadi. Bularga qat'iyatlilik, faollik, emotsional muvozanat, talabalar bilan ishlashga qiziqish, stress holatlarida to'g'ri qaror qabul qila olish, halollik, adolatparvarlik, pedagogik

insonparvarlik, tolerantlik, intizom, pedagogik optimizm kabi sifatlar kiradi. Mazkur fazilatlar pedagog faoliyati samaradorligini ta'minlovchi ichki resurslar sifatida xizmat qiladi. Zamonaviy ta'lim makonida pedagogik faoliyatning o'ziga xosligi uning kasbiy o'sishiga bo'lgan talabni yanada kuchaytiradi. Kasbiy rivojlanish uzluksiz ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismi bo'lib, u mutaxassisning kasbiy va psixologik salohiyatini ro'yobga chiqarishga sharoit yaratadi. Shu bilan birga, u pedagogning mehnat bozorida raqobatbardoshligini oshiradi va ijtimoiy himoyasini ta'minlaydi. Kasbiy rivojlanish quyidagi yo'nalishlarni qamrab oladi: o'z-o'zini rivojlantirish va refleksiya, kasbiy o'sishga motivatsiyani kuchaytirish, ijtimoiy-huquqiy va iqtisodiy kompetensiyalarni takomillashtirish, psixologik barqarorlikni mustahkamlash hamda shaxsiy va professional o'zini anglash darajasini yuksaltirish.

Qo'shimcha kasbiy ta'lim dasturlarida ishtirok etayotgan pedagoglar, odatda, muayyan hayotiy va amaliy tajribaga ega bo'ladilar. Shu bois ularning ehtiyoji nazariy bilimlarni takrorlashdan ko'ra, amaliyotda yuzaga kelayotgan muammolarni hal qilishga qaratilgan innovatsion yondashuv va texnologiyalarni o'zlashtirishga yo'nalgan bo'ladi. Zamonaviy qayta tayyorlash va malaka oshirish tizimi aynan shu ehtiyojni hisobga olgan holda tashkil etilishi lozim.[5]

Maktab va maktabgacha ta'lim integratsiyasi sharoitida pedagogik kadrlar tayyorgarligi va kasbiy rivojlanishi yanada murakkab mazmun kasb etadi. Chunki bolaning maktabgacha bosqichdan maktab ta'limiga o'tishi uzviylik va izchillikni talab qiladi. Bu esa pedagogik-psixologik hamkorlik mexanizmlarini shakllantirishni taqozo etadi. Bunday mexanizmlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- maktabgacha ta'lim pedagoglari, boshlang'ich sinf o'qituvchilari va psixologlar o'rtasida axborot almashinuvi;
- bolaning individual rivojlanish xaritasini yuritish va tahlil qilish;
- yagona metodik yondashuvlarni ishlab chiqish;
- moslashuv davrida psixologik qo'llab-quvvatlashni ta'minlash;
- ota-onalar bilan hamkorlikni muvofiqlashtirish.

Mazkur hamkorlik tizimi pedagogdan nafaqat predmetga oid bilim, balki kommunikativ, tashkiliy va refleksiv kompetensiyalarni ham talab etadi. Shu nuqtai nazardan, o'qituvchilik kasbi inson bilan ishlashga qaratilgan, gumanistik va ijodiy xarakterga ega bo'lgan, jamoaviy hamkorlikka asoslangan hamda yuqori intellektual va emotsional zo'riqish bilan bog'liq murakkab faoliyat turi hisoblanadi.

Maktab va maktabgacha ta'lim integratsiyasi sharoitida pedagogik-psixologik hamkorlik mexanizmlarini kasbiy rivojlanish tizimiga singdirish zamonaviy pedagog kadrlar tayyorlashning ustuvor yo'nalishi hisoblanadi. Bu yondashuv ta'lim jarayonining uzluksizligini ta'minlashga, bola shaxsining barqaror rivojlanishiga va pedagogning professional salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarishga xizmat qiladi.

Maktabgacha tarbiyachining kasbiy faoliyati umumiy pedagogik mehnatdan qator o‘ziga xos jihatlari bilan farq qiladi. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, maktabgacha yoshdagi bolaning muvaffaqiyatli rivojlanishi, uning shaxsiy faolligi va ijtimoiy moslashuvi kattalar tomonidan amalga oshiriladigan maqsadli va ilmiy asoslangan rahbarlikka bevosita bog‘liq. Shu sababli maktabgacha ta‘lim muassasasida pedagogik faoliyat bolaning yosh va individual-psixologik xususiyatlarini chuqur hisobga olishni talab qiladi. Maktabgacha tarbiyachining faoliyati tuzilishi uning ijtimoiy-pedagogik missiyasi bilan belgilanadi. U bolaning muvaffaqiyatli ta‘lim olishi va ijtimoiylashuvi uchun zarur tashkiliy-pedagogik sharoitlarni yaratadi, bolalar faoliyatini rejalashtiradi, rivojlantiruvchi muhitni tashkil etadi hamda bola va katta o‘rtasidagi samarali muloqotni ta‘minlaydi. Shu jihatdan, tarbiyachi faqat ta‘lim beruvchi emas, balki bolaning shaxsiy rivojlanishini muvofiqlashtiruvchi va qo‘llab-quvvatlovchi mutaxassis sifatida namoyon bo‘ladi. Bugungi kunda maktabgacha tarbiyachilarni kasbiy tayyorlash masalasi psixologik-pedagogik muammo sifatida alohida dolzarflik kasb etmoqda. Ta‘limni insonparvarlashtirish va modernizatsiya qilish sharoitida maktabgacha ta‘lim muassasalari hamda boshlang‘ich maktab o‘rtasidagi uzviylikni ta‘minlash ustuvor vazifalardan biriga aylandi. Davomiylik (uzluksizlik) bolaning bir bosqichdan ikkinchisiga og‘riqsiz o‘tishini, uning kognitiv, emotsional va ijtimoiy rivojida barqarorlikni ta‘minlaydi. Bu esa, avvalo, pedagog kadrlarning mazkur vazifani amalga oshirishga tayyorligiga bog‘liq.

Maktab va maktabgacha ta‘lim integratsiyasi sharoitida pedagogik-psixologik hamkorlik mexanizmlarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish alohida ahamiyatga ega. Bunday mexanizmlar quyidagi yo‘nalishlarni qamrab oladi:

- maktabgacha tarbiyachilar, boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari va psixologlar o‘rtasida tizimli muloqot va axborot almashinuvi;
- bolaning rivojlanish ko‘rsatkichlarini birgalikda diagnostika qilish va monitoring yuritish;
- yagona metodik yondashuv va talablarni ishlab chiqish;
- maktabga moslashuv davrida psixologik qo‘llab-quvvatlash dasturlarini amalga oshirish;
- ota-onalar bilan hamkorlikni muvofiqlashtirish.

Mazkur hamkorlik tizimi tarbiyachining kasbiy kompetensiyalariga yangi talablar qo‘yadi. U nafaqat yosh psixologiyasi va maktabgacha ta‘lim metodikasini bilishi, balki jamoada ishlay olishi, multidissiplinar yondashuvni qo‘llay olishi va reflektiv tahlil ko‘nikmalariga ega bo‘lishi lozim.

Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda “kasbiy tayyorgarlik” tushunchasi muayyan faoliyat turini mustaqil amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan bilim, ko‘nikma va malakalarni egallash jarayoni sifatida talqin etiladi. Kasb-hunar ta‘limi esa muayyan ish yoki ixtisoslik guruhi doirasida amaliy faoliyatni bajarish uchun zarur kompetensiyalarni shakllantirishga

qaratilgan tizimli jarayondir. Bunda asosiy e'tibor nazariy bilimlarni oshirishga emas, balki ularni amaliyotga tatbiq etish qobiliyatini rivojlantirishga qaratiladi [9].

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim sohasida kasbiy tayyorgarlik bolalar bilan ishlashning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilishi kerak. Ya'ni u bolaning yosh xususiyatlarini anglash, o'yin faoliyatini to'g'ri tashkil etish, rivojlantiruvchi muhit yaratish va samarali pedagogik muloqot o'rnatish kompetensiyalarini qamrab oladi. Integratsiya sharoitida esa mazkur tayyorgarlik maktab ta'limi bilan uzviy bog'liqlikni ta'minlashga qaratilgan bilim va ko'nikmalar bilan boyitilishi zarur.

Maktab va maktabgacha ta'lim integratsiyasi sharoitida tarbiyachining kasbiy tayyorgarligi faqatgina alohida muassasa doirasidagi faoliyat bilan cheklanmaydi. U pedagogik-psixologik hamkorlik mexanizmlarini amalga oshirish, uzluksiz ta'limni ta'minlash va bolaning barqaror rivojlanishi uchun sharoit yaratishga qaratilgan kompleks kompetensiyalar majmuini o'z ichiga olishi lozim. Bu esa zamonaviy ta'lim tizimida pedagog kadrlar tayyorlashning strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Axmedova N. Maktabgacha yoshdagi bolalar nutg'ini rivojlantirishning pedagogik-psixologik imkoniyatlari. // Jurnal Pedagogiki i psixologii v sovremennom obrazovanii, 2024, Vol. 4, № 1, pp. 206–212.
2. Azimova Z.T. The role of preschool and families cooperation in social and moral education. // International Journal of Artificial Intelligence, 2025, Vol. 1, pp. 1294–1297.
3. Dorojkin Ye.M. Dopolnitelnoe obrazovanie vzroslix: sotsialno pedagogicheskiy potentsial i aktualnost // Problemi teorii i praktiki podgotovki sovremennogo spetsialista: Mezhvuz. sb. nauch. trudov / Pod red. D-ra ped. nauk, prof. M.A. Vikulinoy. Vip.2. – Nij. Novgorod: Izd vo NGLU im. N.A. Dobrolyubova, 2014. S. 392-394.
4. Khamrayeva G.I. Pedagogical conditions and opportunities for organizing methodological collaboration among teachers in preschool educational institutions. // International Journal of Pedagogics, 2026, Vol. 5, pp. 237–242.
5. Klimov Ye.A. Professii nauchnix rabotnikov: Uchebnoe posobie dlya profilnoy i professionalnoy orientatsii i profilnogo obucheniya shkolnikov M.: Izdatelskiy sentr «Akademiya», 2005. - 256 s.
6. Metodologiya issledovaniya v professionalnom pedagogicheskom obrazovanii: sbornik materialov VI Mejdunarodnogo metodologicheskogo seminar, Sankt-Peterburg, 28 fevralya — 1 marta 2013 goda / Uchrejenie Rossiyskoy akad. obrazovaniya, In-t ped. obrazovaniya; Sankt-Peterburg: FGNU IPOOV RAO, 2013–337
7. Nasirova R.K. Collaboration with preschool educational organization, parents and local community. // Journal of Applied Science and Social Science, 2025, Vol. 15, № 03, pp. 575–580.
8. Sayfitdinov N.B. Development of preschool and school educational system cooperation based on innovative approaches. // IMRAS, 2024, Vol. 7, № 5, pp. 158–160.
9. Vilenskiy V.Ya. Obrazsov P.I., Uman A.I. Texnologii professionalno orientirovannogo obucheniya v visshey shkole: ucheb. posobie. 2-ye izd. / pod red. V.A. Slastenina. M.: Pedagogicheskoe obshestvo Rossii, 2005. 192 s.